21.3.2025

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunnalle

LAUSUNTO

Lausuntopyyntö / HE 12/2025 vp eduskunnalle mikroliikkumista koskevaksi lainsäädännöksi VN/26458/2023

Kiitämme tilaisuudesta lausunnon antamiseen yllä mainitussa asiassa. Tarkastelemme esitystä lähinnä liikenneoikeuden näkökulmasta. Pidämme lakiesitystä yleisesti hyväksyttävänä ja tarpeellisena, mutta eräiltä osin esitämme huomioon otettavaksi seuraavaa:

Mikroliikennelupa

Suomessa ei ole tähän asti vaadittu lupaa ajoneuvojen vuokraustoiminnan harjoittamiseen. Tähän astiset kokemukset sähköpotkulautojen vuokrauksesta osoittavat kuitenkin, että toiminta eroaa merkittävästi polkupyörien ja raskaampien ajoneuvojen vuokraustoiminnasta. Sähköpotkulautojen vuokraustoiminnan saattamiseen luvanvaraiseksi on siten perusteltu liikenneturvallisuuteen ja kaupunkiympäristön kevyen liikenteen järjestämiseen liittyvät syyt.

Liikennevakuutuslain 2 §:n mukaan vuokrattu sähköpotkulauta on painosta riippumatta aina liikennevakuutettava. Esitämmekin, että joko liikenteen palveluissa annetussa laissa tai mikroliikennelupahakemuksessa olisi vaadittava todistus luvanhakijan omistamien sähköpotkulautojen liikennevakuutuksesta. Samalla luvan voimassaolo tulisi sitoa liikennevakuutuksen voimassaoloon esimerkiksi säätämällä vakuutuksen puuttuminen luvan peruuttamisperusteeksi.

Laki liikenteen palveluista 262 §:

Tähän esitetään lisättäväksi rangaistussäännös luvattomasta tiettyjen yhteiskäytössä olevien ajoneuvojen vuokrauksesta rikosnimikkeellä luvaton ammattimaisen liikenteen harjoittaminen. Vaikka ajoneuvojen vuokraus on sinänsä ammattimaista, niin vuokrausta harjoittavan yritys ei harjoita ko. välineillä harjoitettavaa liikennettä.

Asiaa konkretisoi seuraava kysymys: Jos autojen vuokraustoiminta olisi luvanvaraista, niin voitaisiinko luvatonta autovuokraamotoiminnan harjoittajaa tuomita rangaistukseen luvattomasta liikenteen harjoittamisesta? Oikeampi rikosnimike olisikin luvaton mikroliikennevälineiden vuokraustoiminta, josta säädettäisiin omassa pykälässään.

Liikennevirhemaksu suhde Euroopan ihmisoikeussopimukseen

Liikennevirhemaksua koskevien säännösten tulkinnassa ja soveltamisessa on otettava huomioon myös se, että kysymys on Euroopan ihmisoikeussopimuksessa tarkoitetusta rikosluontoisesta seuraamuksesta, johon sovelletaan ihmisoikeussopimusten vähimmäissuojaa, muun muassa syyttömyysolettamaa ja itsekriminointisuojaa.

Liikennejuopumus ja liikennevirhemaksu

Pyöräilyn ja mikroliikkumisen promilleraja on oikeansuuntainen toimenpide humalassa tapahtuvien onnettomuuksien vähentämiseksi. Samalla se tuo liikennevirhemaksulla sanktioitavien tekojen piiriin ne liikennejuopumustapaukset, jotka eivät täytä RL 23 luvun 9 §:n tunnusmerkistöä. Seuraamusjärjestelmä on säädettävä ylinopeusrikosten tavoin siten, että suhteellisuusperiaatteen mukaisesti seuraamus on RL 23 luvun 9 §:n tapauksissa aina vähintään yhtä ankara kuin lievempänä rikkomuksena pidettävän TLL 17 a §:n tapauksissa.

TLL 164 §:ssä esitetään 200 euron liikennevirhemaksu 17 a §:n säännösten tahallisesta rikkomisesta (liikennejuopumus). Maksu on muihin samassa pykälässä säädettyjen rikkomusten seuraamuksiin verrattuna huomattavasti suurempi. Tätä ei ole hallituksen esityksessä tarkemmin perusteltu. Jos teon moitittavuuden katsotaan edellyttävän esitettyä seuraamusta, se pitää perustella

RL 23 luvun 9 §:ssä säädetään sakko tai enintään kolmen kuukauden vankeusrangaistus seuraamukseksi konkreettista vaaraa aiheuttavasta liikennejuopumuksesta moottorittomalla ajoneuvolla. Säännöstä sovelletaan käytännössä melko vähän, mutta rangaistustilastojen perusteella rangaistustaso on 10 – 20 päiväsakkoa. Alimman, 6 euron päiväsakon perusteella sakkorangaistus RL 23:9:n rikkomisesta on siten yleensä 60-120 euroa eli huomattavasti vähemmän kuin nyt esitetty 200 euron liikennevirhemaksu TLL 17a §:n rikkomisesta.

Viittaamme vielä siihen, että hallituksen esityksenkin mukaan (s. 18) puuttumiskynnyksen alentamisella on rangaistusten tasoa suurempi vaikutus liikennekäyttäytymiseen (hallituksen esitys s. 18). Jos tästä rikkomuksesta katsotaan kuitenkin tarpeelliseksi säätää 200 euron liikennevirhemaksu, pitäisi sakon rahamäärästä annetun asetuksen (21.5.1999/609) 7 §:n soveltamisalaan lisätä RL 23 luvun 9:ssä tarkoitettu liikennejuopumus moottorittomalla ajoneuvolla, jotta tästä rikoksesta määrättäisiin aina vähintään liikennejuopumuksesta määrättävän liikennevirhemaksun suuruinen sakkorangaistus.

Helsinki, 21.3.2025

Liikenneoikeusyhdistys ry

Risto Tuori

puheenjohtaja